

## הכנסת העשרים וחמש

יוזמת: חברת הכנסת טטיאנה מזרסקי

פ/25/6052

### הצעת חוק הסדרת הבתים המאזנים בישראל, התשפ"ה-2025

- מטרה
1. מטרתו של חוק זה היא להסדיר את מעמדו של בית מאזן כדי לאפשר טיפול מכבד ונגיש למתמודדי נפש בקהילה כחלופה לאשפוזים פסיכיאטריים במקרים המתאימים לכך.
- הגדרות
2. בחוק זה –
- "איסוף מידע ראשוני" – בחינת התאמתו של אדם לטיפול בבית מאזן (אינטייק);
- "אמות המידה" – אמות המידה להפעלת בית מאזן המתפרסמות ומתעדכנות מעת לעת על ידי משרד הבריאות באתר האינטרנט שלו, בדף האינטרנט שבו מפורסמים נהלי המערך האמבולטורי בבריאות הנפש;
- "בגיר" – אדם שגילו 18 שנים או יותר;
- "בית מאזן" – מסגרת טיפולית המיועדת למתמודדי נפש בקהילה כחלופה לאשפוז פסיכיאטרי, ופועלת לפי אישור משרד הבריאות, ובלבד שאינה מיועדת לשהייה ארוכת טווח;
- "בית מאזן להפרעות אכילה" – בית מאזן המיועד לבגירים המתמודדים עם הפרעת אכילה, המאופיינת בהתנהגויות הזנה או אכילה הגורמות למצוקה ולפגיעה קלינית משמעותית מבחינה נפשית וגופנית וכן לירידה תפקודית במגוון תחומי החיים;
- "בית מאזן לילדים ונוער" – בית מאזן המיועד לקטינים;
- "בית מאזן לתחלואה כפולה" – בית מאזן המיועד לבגירים המתמודדים עם הפרעה פסיכיאטרית חמורה שאליה נלווית התמכרות שאינה פעילה בעת הקבלה לבית המאזן, ושאינם זקוקים לגמילה פיזית או להפחתת שימוש בהשגחה רפואית מלאה;

"מתמודד נפש" – כהגדרתו בחוק מתמודדי נפש בקהילה, התש"ס-2000<sup>1</sup> ;  
"פסיכיאטר" – רופא שהוא בעל תואר מומחה בפסיכיאטריה או  
בפסיכיאטריה של הילד והמתבגר, לפי פקודת הרופאים [נוסח חדש],  
התשל"ז-1976<sup>2</sup> ;  
"פסיכיאטר מחוזי" – פסיכיאטר בשירות המדינה שהוסמך על ידי השר לשמש  
בתפקיד פסיכיאטר מחוזי ;  
"קטין" – אדם שטרם מלאו לו 18 שנים ;  
"ראש שירותי בריאות הנפש" – ראש שירותי בריאות הנפש במשרד הבריאות ;  
"השר" – שר הבריאות.

זכאות לטיפול בבית 3. (א) זכאות לטיפול ושהייה בבית מאזן תינתן לבגיר בכפוף להפניה בכתב על ידי איש מקצוע בריאות הנפש שתאשר כי מתקיימים התנאי שלהלן, בצירוף דוח פסיכיאטרי :

- (1) הבגיר חווה אירוע משברי חריף, ועקב מצבו הרגשי אינו יכול להישאר במסגרת מגוריו וזקוק למענה אינטנסיבי בבריאות הנפש ;
- (2) לפי ההערכה, אם הבגיר ישהה בבית המאזן ויקבל בו טיפול, יימנע או יצומצם הצורך לאשפוז באשפוז פסיכיאטרי ;
- (3) הבגיר נתן את הסכמתו לשהות בבית המאזן ולקבל טיפול בו.

(ב) על אף האמור בסעיף קטן (א), לא תהיה זכאות לטיפול ושהייה בבית מאזן אם פסיכיאטר קבע בכתב כי מתקיים לגבי הבגיר אחד מאלה :

- (1) מצב קליני נפשי מסכן חיים המחייב השגחה וטיפול רפואי רציף במסגרת אשפוז, ובכלל זה סכנת התאבדות מידית וממשית ;
- (2) מחלה גופנית לא מאוזנת, המהווה חלק מרכזי מההסתמנות הקלינית הנוכחית של הבגיר אשר מחייבת ניטור אינטנסיבי והתערבות במשך מרבית שעות היממה ;

---

<sup>1</sup> ס"ח התש"ס, עמ' 231.  
<sup>2</sup> דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 30, עמ' 594.

(3) התמכרות פעילה לחומרים פסיכו-אקטיביים המהווה חלק מההסתמנות הקלינית הנוכחית של הבגיר, ומצריכה גמילה פיזית בהשגחה רפואית מלאה, למעט מי שמצוי בטיפול תרופתי אחזקתי ממושך (כגון מתדון או סובוטקס) והוא מאוזן לאחר השלמת טטירציה ותקופה מינימלית ללא שימוש בחומרים פסיכו-אקטיביים אחרים;

(4) התנהגות אנטי-חברתית, אלימה, מינית או תוקפנית חמורה העלולה לחבל בפעילות הבית המאוזן או לסכן מטופלים אחרים או צוות;

(5) כאשר התסמינים הנפשיים הינם תולדה של מחלה או פגיעה אורגנית, ובכלל זה פגיעת ראש, אלצהיימר או דמנציה; הוראת פסקה זו לא תחול לעניין בית מאוזן המיועד לטיפול בפגיעות אלה;

(6) העדר מסגרת מגורים מזוהה וידועה שתוכל לקלוט את הבגיר בסיום הטיפול בבית המאוזן או בסיום השעות בבית המאוזן לפי בקשתו או אם הוא יידרש לעזוב את הבית המאוזן.

(ג) על אף האמור בסעיף קטן (ב)(4), ניתן לאשר קבלה לבית מאוזן של מטופל המשתמש בקנאביס רפואי ברישיון, בכפוף לשיקול הדעת הקליני של הצוות, ובלבד שהשימוש לא מהווה חלק מההסתמנות הקלינית הנוכחית שלו.

(ד) לא תהיה זכאות לטיפול ושהייה בבית מאוזן לבגיר שנמצא במאסר או במעצר, ואולם מי ששחרר למעצר בית יוכל להיות מטופל בבית מאוזן, בהתאם להתוויות הקליניות והתנאים הנדרשים לפי אמות המידה, ובלבד שלא יקבל בו טיפול או ישהה בו כחלופת מעצר.

(א) זכאות לטיפול ושהייה בבית מאוזן לילדים ונוער תינתן בכפוף להפניה בכתב על ידי גורם רפואי מטפל שתאשר כי מתקיימים התנאים שלהלן, בצירוף דוח מפסיכיאטר מומחה ילדים ונוער:

זכאות לטיפול בבית 4.  
מאוזן לילדים ונוער

(1) הקטין חווה אירוע משברי חריף שזקוק למענה אינטנסיבי בבריאות הנפש ויש לגביו אבחנה או חשד לאבחנה בתחום בריאות הנפש;

(2) לפי ההערכה, אם הקטין ישהה בבית המאוזן ויקבל בו טיפול, יימנע או יצומצם הצורך לאשפזו באשפוז פסיכיאטרי, וטיפול אינטנסיבי ממוקד במסגרת הבית המאוזן יביא לשיפור משמעותי במצבו הנפשי כך שבתום הטיפול בבית המאוזן הוא יוכל לחזור לביתו או למסגרת שממנה הגיע;

(3) מתמודד הנפש הסכים לטיפול במסגרת הבית המאזן; הסכמתו של קטין תיבחן בהתאם לרמת הבנתו ויכולותיו, ורק אם צוות הבית המאזן התרשם כי הקטין אכן מסכים ומסוגל לשהות במקום ולשתף פעולה בטיפול; אם מתמודד הנפש אינו כשיר רפואית למסור הסכמתו, אין לקבלו ללא הסכמת אפטרופוסו;

(4) הוריו של הקטין או אפטרופוסו נתנו הסכמה בכתב לשהות בבית המאזן, לטיפול בו ולמסירת מידע למשרד הבריאות בהתאם לאמות המידה.

(ב) על אף האמור בסעיף קטן (א), לא תהיה זכאות לטיפול ושהייה בבית מאזן אם פסיכיאטר מומחה לילדים ונוער קבע בכתב כי מתקיים לגבי מתמודד הנפש אחד מאלה:

(1) הוסרה הסכמת הקטין, הוריו או אפטרופוסו לשהותו של הקטין בבית המאזן;

(2) מצב קליני נפשי מסכן חיים המחייב השגחה וטיפול רפואי רציף במסגרת אשפוז, ובכלל זה סכנת התאבדות מידית וממשית או סכנה לפגיעה עצמית ממשית;

(3) מצב גופני לא מאוזן, או מצב נפשי בעל השלכות גופניות שמחייבים ניטור אינטנסיבי והתערבות רפואית דחופה;

(4) התמכרות פעילה לחומרים פסיכו-אקטיביים המהווה חלק מההסתמנות הקלינית הנוכחית, המצריכה גמילה;

(5) התנהגות אנטי-חברתית, אלימה, מינית או תוקפנית חמורה העלולה לחבל בפעילות המסגרת או לסכן מטופלים אחרים או צוות;

(6) הפרעות נוירו-התפתחותיות או אבחון בנוגע להימצאות על הספקטרום האוטיסטי, לפי שיקול דעתו של הצוות המטפל בבית המאזן;

(7) העדר מסגרת מגורים מזוהה וידועה שתוכל לקלוט את הקטין בסיום הטיפול בבית המאזן או בסיום השהות בבית המאזן לפי בקשת הקטין, הוריו או אפטרופוסו או אם הקטין, הוריו או אפטרופוסו יידרשו לעזוב את הבית המאזן.

(ג) על אף האמור בסעיף קטן (ב)(4), ניתן לאשר קבלה לבית מאזן לילדים ונוער של מתמודד נפש המשתמש בקנאביס רפואי ברישיון, בכפוף לשיקול הדעת הקליני של הצוות, ובלבד שהשימוש לא מהווה חלק מההסתמנות הקלינית הנוכחית שלו, ובכפוף לכך שניתן להעמיד הסדרים מתאימים לשמירה על הסם ולשימוש בו.

(ד) צוות בית מאזן לילדים ונוער רשאי לקבל מתמודד נפש שמלאו לו 18 שנים וטרם מלאו לו 21 שנים בהתאם לנסיבות הקליניות הספציפיות ולתמהיל המטופלים בבית המאזן, בין השאר, תוך התחשבות בטווח הגילאים של המטופלים בבית המאזן באותה עת, ובכפוף לכך שמתקיימים בו התנאים הקבועים בסעיפים קטנים (א) עד (ג) בשינויים המחוייבים.

אשפוז בבית חולים פסיכיאטרי לא יפגע בזכאותו של מתמודד נפש לטיפול בבית מאזן.

5. זכאות לטיפול בבית מאזן לאחר אשפוז בבית חולים פסיכיאטרי

ההחלטה לגבי משך השהות בבית המאזן תהיה נתונה לגורם המטפל בבית המאזן, על בסיס מקצועי ולאחר היוועצות עם הפסיכיאטר של הבית המאזן ומנהל הבית; זמן השהות הרציפה בבית המאזן לא יעלה על שלושה חודשים.

6. משך השהות בבית המאזן

(א) ראש שירותי בריאות הנפש יורה על אמות המידה להפעלת בית מאזן, ובכלל זה לעניין בית מאזן להפרעות אכילה, בית מאזן לתחלואה כפולה ובית מאזן לילדים ונוער, ויבחן את הצורך בעדכון אמות המידה אחת לשנה לפחות; ראש שירותי בריאות הנפש יפרסם את אמות המידה ברשומות ובאתר האינטרנט של משרד הבריאות.

7. אמות המידה להפעלת שירות בית מאזן

(ב) אמות המידה יכללו הוראות לעניין ספקי השירותים ומפעילי הבית המאזן.

(ג) משרד הבריאות באמצעות הפסיכיאטר המחוזי או מי מטעמו יהיה אחראי לפקח על יישום אמות המידה על ידי כל הגורמים האמורים בסעיף קטן (ב).

(א) לא יפעיל אדם בית מאזן אלא אם כן ניתן לכך אישור משרד הבריאות, לאחר בדיקה כי מתקיימים לגביו התנאים שבאמות המידה, התנאים שבחוק זה ותנאים נוספים ששר הבריאות רשאי לקבוע בתקנות באישור ועדת הבריאות של הכנסת.

8. תנאים להפעלת בית מאזן

(ב) הבית המאזן יתנהל בהתאם לאמות המידה, באווירה ביתית ומכילה תוך הימנעות מכל סממן מוסדי.

(ג) בית מאזן ימוקם בקהילה, מחוץ לשטח בית חולים, וישמש למגורי המטופלים בכל תקופת שהותם בו, תוך הפרדה מגדרית ואספקת שירותי הזנה מלאים.

(ד) הבית המאזן יספק למטופלים, את שירותי בריאות הנפש הנדרשים בהתאם לאמות המידה, ובכלל זה מתן מרשמים לטיפול תרופתי, טיפולים פרטניים וקבוצתיים וכן פעילויות לשעות הפנאי ללא צורך ביציאה מהבית המאזן.

תעריף 9. התעריפים לטיפול ולשהות בבית מאזן יקבעו בהתאם לתעריפון משרד הבריאות המתעדכן מעת לעת, במסגרת התעריפים לשירות אמבולטורי; ואולם, על אף האמור בחוק הפיקוח על מחירי מצרכים ושירותים, התשנ"ו-1996<sup>3</sup> –

(1) תעריף שהות יומי בבית מאזן ייקבע על פי תחשיב שיערך בהתאם לאמות המידה להפעלת בתים מאזנים; בחישוב התעריף יובא בחשבון תקציב שהות יומי של המטופל בבית המאזן על פי אותם מדדים שעל פיהם מחושב תקציב השהות היומי למטופל בבתי החולים הפסיכיאטריים;

(2) נוסף לתעריף השהות היומי ייקבעו לגבי בית מאזן גם אלה:

(א) תעריף לתהליך איסוף המידע הראשוני;

(ב) תעריף להמשך ליווי סוציאלי בבית המאזן לאחר סיום השהות בו;

(3) התעריפים המפורטים בסעיף קטן זה יהיו צמודים למדד המחירים לצרכן המתפרסם על ידי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה בישראל ויעודכנו אחת לרבעון.

שמירת סודיות 10. הוראות סעיפים 42 ו-43 לחוק טיפול בחולי נפש, התשנ"א-1991<sup>4</sup>, יחולו גם לעניין מטופל בבית מאזן.

בקרה ופיקוח 11. (א) הבית המאזן יהיה נתון לבקרה ופיקוח של משרד הבריאות.

<sup>3</sup> ס"ח התשנ"ו, עמ' 192.  
<sup>4</sup> ס"ח התשנ"א, עמ' 58.

(ב) קופות החולים יקיימו בקרה ופיקוח על השירות הניתן למבוטחיהן בבית המאזן.

(ג) בית מאזן ימסור לראש שירותי בריאות הנפש או לעובד האגף לבריאות הנפש במשרד הבריאות שהוא יסמך לכך, ולפסיכיאטר המחוזי דיווחים בהתאם לקבוע באמות המידה, וכן דיווח לפי דרישתם.

- |             |     |   |
|-------------|-----|---|
| שירותי מידע | 12. | השר יפעל למתן שירותי מידע זמינים בכל הנוגע לזכויותיהם של מתמודדי נפש לעניין שהות בבית מאזן. |
| שמירת דינים | 13. | חוק זה בא להוסיף על הוראות כל דין ולא לגרוע מהן.  |
| ביצוע       | 14. | השר ממונה על ביצוע חוק זה.  |
| תחילה       | 15. | תחילתו של חוק זה בתום שלושה חודשים מיום פרסומו.   |

#### דברי הסבר

מאז אירועי כ"ב בתשרי התשפ"ד (7 באוקטובר 2023) מדינת ישראל מתמודדת עם אתגרים ביטחוניים וחברתיים רבים ומורכבים המעוררים ביקוש חסר תקדים לשירותי בריאות הנפש. עוד טרם האירועים, החלה מגמת עלייה עקבית במספר המתמודדים עם מצוקות ומשברים נפשיים, אך מתחילת הלחימה אלפי אזרחים, חיילים, מבוגרים וילדים, מתווספים בכל יום למעגל הטראומה והחרדה. אחד מהשירותים המרכזיים במערך בריאות הנפש בישראל הינו הבתים המאזנים, שמעניקים טיפול בקהילה למתמודדים עם משבר נפשי חריף ומסייעים בצמצום אשפוזים פסיכיאטריים ובמניעתם. הבתים ממוקמים בקהילה ומציעים סביבה נעימה ותומכת המספקת מעטפת מקיפה של שירותים, בתנאי שהייה מלאים וליוויו אישי מותאם ומוכוון לצרכיו של המטופל, אשר כוללים, בין היתר: שירותים פסיכיאטריים, טיפולי גוף-נפש, פסיכותרפיה, ותוכנית שיקום לתקופה שלאחר הטיפול בבית המאזן.

שירות הבתים המאזנים מבוקש מאוד, וכיום כמעט לכל הבתים רשימות המתנה. משרד הבריאות, שזיהה את חשיבות השירות במערך בריאות הנפש, הגדיר בישיבת ועדת הבריאות מתאריך 29 בנובמבר 2023, יעד להקמה והפעלה של 25 בתים מאזנים בשנה כחלק משיפור ופיתוח רצף מענים בקהילה.

לאורך השנים, מפעילי הבתים המאזנים מתמודדים עם אתגרים וחסמים שהביאו לשחיקה עקבית ביכולתם להמשיך ולספק את השירותים המיטביים, ובכלל זה תעריפים הפסדיים ותקצוב חסר לשירות. כמו כן, תעריף יום טיפול בבית מאזן לא עודכן משנת 2018, ואינו צמוד מדד. העלות ליום טיפול, נשחקה לאורך השנים, בשל עליות חדות בעלויות ההוצאות במשק, ביניהן: גובה שכר, עלויות מוצרי יסוד, עלויות ארנונה, ביטוח, חשמל ומים. בנוסף, אין הבדל בין עמותות לבין חברות בע"מ שנותנות את אותן השירות בדיוק, אולם נאלצות לשלם מע"מ, כך שבפועל מפסידות יותר ומקבלות על אותו טיפול תשלום מופחת ב-18%.

נוסף על כך, ההסדר הקיים כיום מאפשר תעדוף תקציבי של בתים מאזנים השייכים לקופות החולים. בעקבות השלכות המלחמה המתמשכת על מצב בריאות הנפש בקרב הציבור, שירותי בריאות הנפש,

וביניהם שירותי הבתים המאזנים, נדרשים יותר מתמיד. למפעילי הבתים המאזנים והצוותים המטפלים ידע, כלים וניסיון רב שנים בטיפול במתמודדי נפש במצבים מורכבים והם מוכשרים לתת מענה לביקוש העולה ולמגוון הרחב של האוכלוסיות המושפעות מהמצב, ובמקרים רבים גם לצרכים חדשים שהתעוררו בעקבות המלחמה.

הצעת חוק זו תחזק את הבתים המאזנים הקיימים ותעודד הקמה של בתים מאזנים רבים נוספים, כך שהשירותים יהיו טובים, נגישים וזמינים יותר עבור כל אלה שיזדקקו להם, בכל עת ובכל מקום בארץ. הצעת החוק נכתבה בסיוע פורום הבתים המאזנים.

הצעת חוק זהה הונחה על שולחן הכנסת העשרים וחמש על ידי חברת הכנסת גלית דיסטל אטבריאן (פ/5974/25).

הצעת החוק זהה לפ/5974/25 ולפיכך לא נבדקה מחדש על ידי הלשכה המשפטית של הכנסת.

-----  
הוגשה ליו"ר הכנסת והסגנים  
והונחה על שולחן הכנסת ביום  
כ"ה בתמוז התשפ"ה (21.07.2025)